

Lluís Muntada, NÚVOL, 24 de desembre de 2012

UN UNIVERS AMB LLEIS PRÒPIES

L'aplec de contes titulat *els homes del sac* actualitza la idea de Kafka del llibre com a cop de puny: “Si el llibre que llegim no ens desperta com un cop de puny en el bell mig del crani, ¿per què llegir-lo? ¿Només per què ens faci feliços? Ho seríem igual si no tinguéssim cap llibre. Al contrari, necessitem llibres que actuïn damunt nostre com una desgràcia que ens afectés molt de prop”. Amb aquest tercer volum de contes –els dos anteriors van ser *i alguns contes per llegir-los d'amagat* (2010) i *fauna animal* (2011)– Damià Bardera (Girona 1982) rubrica una veu literària pròpia, inconfusible, que revela el fatalisme despietat de l'existència humana.

La prosa de Damià Bardera manifesta un deliberat afany per no caure en el virtuosisme, entenent que l'habilitat narrativa ha de ser transferida d'una manera eficaçment invisible. D'acord amb l'acompliment d'aquest principi poètic, la narrativa de Bardera cristal·litza en una mena d'oxímoron: allò que podríem anomenar *un primitivisme sofisticat*, un estil que alterna el llenguatge procaç i proverbial amb la reflexió tallant i profunda, el cinisme amb la pietat, la rudesia i el sentit sumptuós, la llum amb l'ombra. Així, com la rèplica d'una tècnica que abellia molt a Joan Maragall, els protagonistes i les atmosferes dels contes d'aquest volum recreen un to naïf i un món amable per, de cop i volta, en un canvi de ritme sincopat, desvelar la malura que s'amaga sota les formes d'aparença benigna. Els trenta-tres contes d'aquest aplec exigeixen una lectura en clau metafòrica, a cavall entre la fàula i la interpretació filosòfica. Al final de

cada peça el lector haurà de (re)crear els sentits oberts d'uns textos en què importa més l'abstracció que no pas els caràcters dels protagonistes. Un diàleg polaritzat, d'una banda, per la idea del bon salvatge de Rousseau i, de l'altra, pel Leviatà de Hobbes ceneix la singladura d'uns protagonistes que descobreixen el caràcter dual de la naturalesa humana. I a poc a poc, sota aquest moviment oscil·lant, es desplega un poderós procés d'antropomorfització de la realitat. Els goril·les del conte "La gàbia" són sospitosament indistingibles dels humans; la descripció del vaixell fantasmal del conte "Un somriure" s'articula amb la realitat prosaica d'un pare que es planteja què haurà de fer amb la custòdia compartida dels fills després d'haver-se separat; a "Ducados" l'univers coincideix amb els límits del manicomi"; a "Pell de gallina" una espasa permet la cautelosa anàlisi de què és el poder. El món és fantasmal com l'ésser. I viceversa. D'un aplec de contes tan compacte que podria ser llegit com un conjunt de variacions minimalistes, destaca per la seva extensió i condensació el text "L'espantaocells". Aquest conte funciona amb una lògica de rizoma, de múltiples històries dins la història, que es ramifiquen per retornar al bulb central. A través del relat assistim a l'enfonsament de mons diversos, a una caiguda general en què només un *personatge* significativament insignificant, un espantaocells (transsumpte de Fouché), testimoni mut que vitalitza el pas del temps, s'aguanta dret. Els contes de Bardera declaren un univers literari amb lleis pròpies (però transferibles!). Són contes que retornen en l'arc de les seves paràboles. Una veu que mereix ser llegida.